

Guide till referenshantering enligt APA-systemet

Svensk tolkning av APA – systemet
för Röda Korsets Högskola

Senast ändrad 2015-09-22

INNEHÅLL

1	INLEDNING TILL REFERENSHANTERING	1
2	REFERENSER I LÖPANDE TEXT	2
2.1	ETT VERK AV EN FÖRFATTARE	2
2.2	ETT VERK AV TVÅ FÖRFATTARE	2
2.3	ETT VERK AV TRE-FEM FÖRFATTARE	2
2.4	ETT VERK AV SEX ELLER FLER FÖRFATTARE	3
2.5	ORGANISATIONER, MYNDIGHETER ETC. SOM FÖRFATTARE	3
2.6	FÖRFATTARE MED SAMMA EFTERNAMN	3
2.7	INGEN FÖRFATTARE ELLER ANONYM FÖRFATTARE	3
2.8	EN ELLER FLERA REDAKTÖRER	4
2.9	FLERA VERK AV OLIKA FÖRFATTARE INOM SAMMA PARENTESREFERENS	4
2.10	FLERA VERK AV SAMMA FÖRFATTARE INOM SAMMA PARENTESREFERENS	4
2.11	FLERA VERK AV SAMMA FÖRFATTARE MED SAMMA UTGIVNINGÅR	4
2.12	SAMMA REFERENS I DIREKT FÖLJD	5
2.13	UTGIVNINGÅR	5
2.14	SIDNUMMER	6
2.15	FÖRFATTNINGSSAMLINGAR	6
2.16	DAGSTIDNINGSPARTIKLAR	6
2.17	SEKUNDÄRKÄLLOR	7
2.18	HEL WEBBSIDA	7
2.19	PERSONLIG KOMMUNIKATION	7
2.20	TABELLER, DIAGRAM OCH BILDER	7
2.21	BILAGA	8
3	CITAT	9
3.1	KORT CITAT	9
3.2	BLOCKCITAT	9
3.3	CITAT MED UTESLUTEN TEXT	9
3.4	CITERA ELEKTRONISKA DOKUMENT UTAN SIDNUMMER	10
3.5	STAVFEL	10
3.6	FÖRFATTNINGSSAMLINGAR	10
3.7	SEKUNDÄRKÄLLOR	10
3.8	PERSONLIG KOMMUNIKATION	11
4	REFERENSLISTA	12
4.1	REFERENSERNAS PLACERING	12
4.2	VERSALER	13
4.3	FÖRFATTARE	13
4.3.1	<i>Ett verk av en författare</i>	13
4.3.2	<i>Ett verk av två - sju författare</i>	13
4.3.3	<i>Ett verk av åtta eller fler författare</i>	13
4.3.4	<i>Organisationer, myndigheter etc. som författare</i>	14
4.3.5	<i>Ingen författare eller anonym författare</i>	14
4.3.6	<i>Namnvarianter</i>	14
4.4	UTGIVNINGÅR	15
4.5	BÖCKER	15
4.5.1	<i>Bok med författare</i>	15
4.5.2	<i>Bok med redaktör</i>	16
4.5.3	<i>Kapitel i bok med redaktör</i>	16

4.5.4	<i>Kapitel i samlingsverk</i>	17
4.5.5	<i>Bok med ny eller reviderad upplaga</i>	17
4.5.6	<i>Bok i översättning</i>	17
4.5.7	<i>Ljudbok</i>	18
4.6	AVHANDLINGAR	18
4.6.1	<i>Tryckt avhandling</i>	18
4.6.2	<i>Avhandling hämtad från nätet</i>	18
4.7	UPPSATSER/EXAMENSARBETEN	18
4.7.1	<i>Tryckt uppsats/examensarbete</i>	19
4.7.2	<i>Uppsats/Examensarbete hämtad från nätet</i>	19
4.8	RAPPORTER	19
4.8.1	<i>Tryckt rapport</i>	19
4.8.2	<i>Rapport hämtad från nätet</i>	19
4.9	BETÄNKANDEN/RAPPORTER FRÅN STATLIGA UTREDNINGAR	19
4.9.1	<i>Tryckt betänkande/rapport</i>	20
4.9.2	<i>Betänkande/rapport hämtad från nätet</i>	20
4.10	FÖRFATTNINGSSAMLINGAR	20
4.11	EU-LAGSTIFTNING	20
4.11.1	<i>EU-lagstiftning hämtad från sida på nätet som inte förändras</i>	20
4.12	BROSCHYRER	20
4.12.1	<i>Tryckt broschyr</i>	20
4.12.2	<i>Broschyr hämtad från nätet</i>	20
4.13	VETENSKAPLIG ARTIKEL	21
4.13.1	<i>Vetenskaplig artikel med doi-nr</i>	21
4.13.2	<i>Vetenskaplig artikel utan doi-nr fritt tillgänglig på nätet</i>	21
4.13.3	<i>Vetenskaplig artikel utan doi-nr, tryckt</i>	22
4.13.4	<i>Vetenskaplig artikel, accepterad men inte publicerad</i>	22
4.13.5	<i>Vetenskaplig artikel med översatt titel</i>	22
4.14	DAGSTIDNINGSARTIKEL	22
4.14.1	<i>Dagstidningsartikel hämtad från nätet</i>	22
4.14.2	<i>Dagstidningsartikel hämtad från onlinedatabas</i>	22
4.14.3	<i>Dagstidningsartikel, tryckt</i>	22
4.15	TIDNINGSARTIKEL	23
4.15.1	<i>Tidningsartikel hämtad från nätet</i>	23
4.15.2	<i>Tidningsartikel hämtad från onlinedatabas</i>	23
4.15.3	<i>Tidningsartikel, tryckt</i>	23
4.16	ARTIKLAR UR ORDBÖCKER, UPPSLAGSVERK, ENCYKLOPEDIER	23
4.16.1	<i>Artikel ur ordbok/ uppslagsverk/encyklopedi, tryckt</i>	23
4.16.2	<i>Artikel ur ordbok/ uppslagsverk/encyklopedi, fritt tillgänglig på nätet</i>	23
4.16.3	<i>Artikel ur ordbok/ uppslagsverk/encyklopedi, ej fritt tillgänglig på nätet</i>	24
4.17	TEXT FRÅN WEBBSIDA	24
4.17.1	<i>Text från myndighets/organisations webbsida</i>	24
4.17.2	<i>Socialstyrelsens nyhetsbrev</i>	24
4.18	HEL WEBBSIDA	24
4.19	SOCIALA MEDIER	24
4.19.1	<i>Blogginlägg</i>	25
4.19.2	<i>Facebook, öppna sidor</i>	25
4.19.3	<i>Twitter</i>	25
4.20	PERSONLIG KOMMUNIKATION	25
4.21	AUDIOVISUELLA MEDIER	25
4.21.1	<i>Filmklipp/podcast hämtad från nätet</i>	25
4.21.2	<i>TV-serie</i>	25
4.21.3	<i>Avsnitt, TV-serie</i>	26

4.22	TABELLER OCH DIAGRAM	26
4.22.1	<i>Diagram</i>	26
5	FÖRKORTNINGAR	27
6	HJÄLPMEDEL	28
7	EXEMPEL PÅ REFERENSLISTA	29

1 INLEDNING TILL REFERENSHANTERING

När man skriver en text och använder sig av material skrivet av någon annan är det nödvändigt att ange en referens. Utlämnas referensen har man plagierat vilket inte är tillåtet. Återges stycken av någon annans text ordagrant är det nödvändigt att återge detta i form av ett citat. För mer information om plagiat se Urkunds plagiathandbok¹. Angivna referenser gör det möjligt för läsaren att lätt kunna hitta de verk som det refereras till. Därmed kan läsaren kontrollera att referenserna stämmer.

Det bästa är att ange en referens både i löpande text och i referenslistan direkt. Då behövs det inte läggas ned arbete på att söka fram verken som det refereras till igen för att hitta alla uppgifter till referenserna.

Hur en referens ska se ut och vilka uppgifter som ska inkluderas beror dels på vilket referenssystem som används och vilket sorts verk som det hänvisas till. Vid Röda Korsets Högskola följer referenserna APA-systemet. APA står för *The American Psychological Association*. Den här guiden är en svensk översättning och tolkning av APA-systemet som är anpassad för Röda Korsets Högskola. Guiden är dock inte heltäckande. För de områden som guiden inte täcker se boken *Publication Manual of the American Psychological Association*².

Notera att varken denna guide eller boken *Publication Manual of the American Psychological Association* kan vara absolut heltäckande på referenshanteringsområdet. Om man inte hittar det som eftersöks får man försöka att hitta ett närliggande exempel och utgå ifrån det. Syftet med att referera är att visa upphovet till en källa och att läsaren ska kunna hitta denna källa.

¹ PriInfo. (2012). *Urkunds plagiathandbok: Tips och råd till studenter*. (Version 1.6) Stockholm: PriInfo. Från http://static.orkund.com/manuals/URKUND_Plagiarism_Handbook_SE.pdf

² American Psychological Association. (2010). *Publication manual of the American Psychological Association* (6th ed.). Washington, DC: American Psychological Association.

2 REFERENSER I LÖPANDE TEXT

Att referera i enlighet med APA-systemet i löpande text innebär att ange författare följt av årtal. Referenser som anges i löpande text måste återfinnas i referenslistan och referenser i referenslistan måste också återfinnas i löpande text. Undantaget personlig kommunikation som endast anges i löpande text, samt när det refereras till en webbsida i största allmänhet. Då skrivs webbadressen i löpande text och inte i referenslistan.

Ett verk kan vara en bok, en tidskriftsartikel, ett kapitel, en artikel ur ett uppslagsverk, en rapport hämtad från nätet m.m. Ett fåtal kategorier har egna kapitel t.ex. författningssamlingar. Notera att Kapitel 2 gäller för både tryckta och elektroniska källor.

2.1 ETT VERK AV EN FÖRFATTARE

Ange efternamnet på författaren och året när verket publicerades. Referensen kan placeras på olika ställen i texten.

Om författarens namn är en del av den beskrivande texten anges bara året inom parantes.

Stier (2009) beskriver ...

Både namn och år kan anges inom parantes.

(Stier, 2009).

Det är också möjligt att både namn och år är en del av den beskrivande texten.

Stier redovisade 2009 att ...

2.2 ETT VERK AV TVÅ FÖRFATTARE

När ett verk har två författare ange alltid båda författarnamnen vid varje referens.

Hallström och Lindberg (2009) menar ...

(Hallström & Lindberg, 2009).

2.3 ETT VERK AV TRE-FEM FÖRFATTARE

När ett verk har två-fem författare skrivs samtliga författarnamn första gången du refererar till verket i texten.

Willman, Stoltz och Bahtsevani (2006) har ...

(Willman, Stoltz & Bahtsevani, 2006).

Därefter i resten av texten ange första författaren följt av et al. eller m.fl.

Willman et al. (2006) beskriver ...

(Willman et al., 2006).

Undantag: när två referenser med samma år får samma förkortning. Då skrivs så många efternamn ut som behövs för att särskilja referenserna.

2.4 ETT VERK AV SEX ELLER FLER FÖRFATTARE

När ett verk har sex författare eller fler så skrivs endast efternamnet på den första författaren ut.

Lindstrand et al. (2006) beskriver ...

(Lindstrand et al., 2006).

Undantag: när två referenser med samma årtal får samma förkortning. Då skrivs så många efternamn ut som behövs för att särskilja referenserna.

2.5 ORGANISATIONER, MYNDIGHETER ETC. SOM FÖRFATTARE

Då det inte finns någon enskild angiven person som författare kan en organisation, myndighet, universitet/högskola, institution eller ett företag fylla den funktionen. Normalt skrivs hela namnet ut men i de fall där det finns en vedertagen förkortning kan den användas. Dock skrivs namnet ut i sin helhet första gången referensen anges. I referenslistan används fullständigt namn.

Första gången referensen skrivs ut.

Förenta nationerna (FN, 2011) utnämner ...

(Förenta nationerna [FN], 2011).

Därefter skrivs i löpande texten.

FN (2011)

(FN, 2011)

2.6 FÖRFATTARE MED SAMMA EFTERNAMN

Om det finns olika referenser med författare med samma efternamn måste dessa särskiljas genom att författarnas initialer läggs till. Ordna dessa referenser alfabetiskt efter första initialen.

Både B. Svedberg (2003) och L. Svedberg (2007) hävdar att ...

(B. Svedberg, 2003; L. Svedberg, 2007).

2.7 INGEN FÖRFATTARE ELLER ANONYM FÖRFATTARE

När det inte tydligt framgår av ett verk vem som är författaren ska den organisation, myndighet, universitet/högskola, institution eller företag som ligger bakom verket anges som författare. Se [2.5 Organisationer, myndigheter etc. som författare](#). Om det inte finns någon bakomliggande grupp anges titeln. Om titeln är lång förkortas den till de första tre-fyra orden. För artiklar ur uppslagsverk/encyklopedier använd alltid rubriktiteln när det inte finns en person som författare.

Titlar på tidskriftsartiklar, text från webbsidor samt rubriktiteln till artiklar ur uppslagsverk och encyklopedier skrivs inom citationstecken.

I enlighet med det som står i "Lanoxin[®]" (2010) kan ...

("Lanoxin[®]", 2010)

Titlar på tidskrifter, böcker, broschyrer och rapporter kursiveras.

Boken *Omvårdnad idag* (2009) ...

(*Omvårdnad idag*, 2009)

I de fall då författaren anges som Anonym är det också detta som anges i referensen.

Enligt Anonym (2009) ...

(Anonym, 2009).

För verk som inte har författare men redaktör se [2.8 En eller flera redaktörer](#) och för författningssamlingar se [2.15 Författningssamlingar](#).

2.8 EN ELLER FLERA REDAKTÖRER

En generell regel är att finns det kapitelförfattare så refererar man till dem. När ett verk med redaktör inte har enskilda kapitelförfattare skrivs redaktörens efternamn. Referera till redaktören när det hänvisas till ett verk i största allmänhet även om det finns enskilda kapitelförfattare. Referenser med redaktör följer samma regler som referenser med författare. Men för verk med en omfattande redaktion är det tillåtet att skriva huvudredaktörens namn följt av et al.

Barton et al. (2006) menar ...

(Barton et al., 2006).

2.9 FLERA VERK AV OLIKA FÖRFATTARE INOM SAMMA PARENTESREFERENS

Ordna författarna alfabetisk i samma ordning som de kommer i referenslistan. De olika verkens författare separeras med semikolon.

(Allgulander, 2008; Hansen, 2007; Simonsen & Aarbakke, 2004).

2.10 FLERA VERK AV SAMMA FÖRFATTARE INOM SAMMA PARENTESREFERENS

Ange författarens efternamn endast en gång och räkna sedan upp verken genom att ange deras utgivningsår. Ordna verken kronologiskt med det äldsta först. Verk under publicering anges in press/under utgivning och placeras sist.

(Cullberg, 2001, 2003, 2009)

(Polit & Beck, 2001, 2010, in press)

2.11 FLERA VERK AV SAMMA FÖRFATTARE MED SAMMA UTGIVNINGÅR

Särskilj verk av samma författare med samma utgivningsår genom att lägga på suffixen a, b, c, och så vidare efter årtalet. Suffixen följer verkens placering i referenslistan. Suffixen ska även finnas i referenslistan.

(Segesten, 1997a, 1997b, in press-a, in press-b)

2.12 SAMMA REFERENS I DIREKT FÖLJD

När det refereras till ett verk och det därefter i direkt följd i samma stycke³ görs en ny hänvisning till samma verk utesluts årtalet om författaren står utanför parentesen. Författare och årtal måste dock alltid skrivas ut igen när ett nytt stycke påbörjas.

Andersson (2009) menar att resultatet enbart kan förklaras av att antalet sjuksköterskor på avdelningen var fler än föregående år. Dessutom menar Andersson att ...

Resultatet kan enbart förklaras av att antalet sjuksköterskor på avdelningen var fler än föregående år (Andersson, 2009). Dessutom menar Andersson ...

Varje gång en referens anges där författaren står inom parentes ska alltid årtalet inkluderas.

(Andersson, 2009)

Vid hänvisning i direkt följd till samma referens finns valet att utesluta årtal och byta ut författarens efternamn mot de allmänt vedertagna förkortningarna *ibid.* eller *a.a.* (anfört arbete). Detta gäller enbart referenser som helt står inom parentes. Författare och årtal måste dock alltid skrivas ut igen när ett nytt stycke påbörjas.

Lindgren (2010) undersökte kvinnors postoperativa smärta och upptäckte att...
Undersökningen visade även att ... (*ibid.*).

Lindgren (2010) undersökte kvinnors postoperativa smärta och upptäckte att...
Undersökningen visade även att ... (*a.a.*).

Används latinska förkortningar som *ibid.* eller svenska förkortningar som *a.a.* ska de konsekvent användas genom hela uppsatsen.

2.13 UTGIVNINGÅR

Ange verkets utgivningsår efter författarens efternamn.

Lindholm (2003) anser att ...

(Lindholm, 2003)

Inget utgivningsår

När det inte finns ett utgivningsår angivet i verket anges för svenska verk utan år (u.å.) och för engelska verk *no date given* (n.d.).

Enligt Björn och Sonesson (u.å.) är ...

(Björn & Sonesson, u.å.).

Doyle (n.d.) beskriver ...

(Doyle, n.d.).

Under utgivning/in press

Om verket är godkänt för publicering och är under utgivning anges *in press/under utgivning*. *In press*

³ Ett stycke är en text som börjar på ny rad.

anges vanligtvis för artiklar vilka ofta är på engelska. För en publikation på svenska går det bra att använda under utgivning istället för in press.

Berg och Dahl (in press) har ...

(Berg & Dahl, in press)

Översatt verk

I löpande texten anges både originalutgivningsåret och översättningens utgivningsår.

Schefter (2002/2006) är av åsikten att ...

(Schefter, 2002/2006)

2.14 SIDNUMMER

Vid referering till en bok där hänvisningen syftar till något som sticker ut/är kontroversiellt kan man för att underlätta att hitta och tydliggöra referensen sätta ut sidnummer.

Lindgren (2005, s. 37) menar att ...

(Lindgren, 2005, s. 37).

Malm (2009, s. 67-70) anser ...

(Malm, 2009, s. 67-70)

2.15 FÖRFATTNINGSSAMLINGAR

Ange beteckning för författningssamling, årtal, nummer och paragraf. När det finns ett vedertaget författningsnamn ska det användas. Första gången referensen nämns i texten skrivs hela namnet ut.

I Hälso- och sjukvårdslagen (HSL, SFS 1982:763), 31 §, fastställs att...

(Hälso- och sjukvårdslagen [HSL], SFS 1982:763, 31 §).

Därefter används förkortningen om det finns någon.

HSL (SFS 1982:763), 31 § säger tydligt att ...

(HSL, SFS 1982:763, 31 §).

När det även finns kapitel så anges det.

Enligt 7 §, kap. 3, i SOSFS 2008:18 är ...

(SOSFS 2008:18, kap. 3, 7 §).

2.16 DAGSTIDNINGARTIKLAR

Ange författare, år och datum för publikationen. För svenska dagstidningsartiklar skrivs datumet på svenska och för engelska dagstidningsartiklar skrivs det på engelska.

Johansson (2011, 2 mars) beskriver ...

(Johansson, 2011, 2 mars).

Span (2011, May 4) berättar om ...

(Span, 2011, May 4).

2.17 SEKUNDÄRKÄLLOR

Undvik så långt det är möjligt att använda sekundära källor. Använd sekundära källor till exempel när originalverket är äldre/svårtillgängligt eller inte finns på varken svenska eller engelska.

I referenslistan anges endast sekundärkällan. I löpande texten anges primärkällan samt refereras till sekundärkällan.

I Moberg (2007) finns en referens till Nightingale (1869). Om du inte har läst originalverket av Nightingale från 1869 men ändå vill använda referensen skriver du som i nedanstående exempel i löpande texten. I referenslistan anges alltid den text du läst dvs. sekundärkällan, i det här fallet Mobergs bok.

Nightingale (1869, refererad i Moberg, 2007) anser att...

(Nightingale, 1869, refererad i Moberg, 2007).

2.18 HEL WEBBSIDA

Om det i löpande texten refereras till en hel webbsida i största allmänhet skrivs webbadressen endast i löpande texten och inte i referenslistan.

Internationella programkontoret har en hemsida för de som är intresserade av internationellt utbyte (<http://www.programkontoret.se>).

2.19 PERSONLIG KOMMUNIKATION

Personlig kommunikation är inte allmänt tillgänglig och ska därför endast anges i löpande text och inte i referenslistan. Personlig kommunikation kan till exempel vara intervjuer, brev, e-post, anteckningar och telefonsamtal. Ange initial och efternamn på den som gett den personliga kommunikationen och datum.

Sjuksköterskan A. Andersson (personlig kommunikation, 23 april 2011) menar att ...

(A. Andersson, personlig kommunikation, 23 april 2011).

2.20 TABELLER, DIAGRAM OCH BILDER

För att referera till en tabell eller i ett diagram förekommande i en tryckt eller digital källa anges tabellen eller diagrammets upphovsman. För att underlätta för läsaren bör sidnumret finnas med i referensen.

(Levander, Adler, Gefvert & Tuninger, 2008, s. 234)

Fristående tabeller och diagram skall behandlas som ett enskilt verk.

Du kan referera till en bild men för att använda en bild i ditt arbete krävs tillstånd från upphovsmannen. Det finns ingen standard för hur en bildkälla anges. Det viktiga är att upphovsmannen nämns i samband med bilden. Hittar du en bild i en databas finns det ofta information i databasen om hur du refererar till bilden.

2.21 BILAGA

För att referera till en bilaga kopplad till uppsatsen anges bilagans namn i den löpande texten. Refererade bilagor skall inte anges i referenslistan.

Enligt *Bilaga 1*

Se även *Bilaga 1*

(*Bilaga 1*)

3 CITAT

3.1 KORT CITAT

Återge ett citat ordagrant som det står i originalverket. Om citatets omfattning är mindre än 40 ord återges det i den löpande texten med citationstecken i början och slutet. Ange sida/sidor för citatet.

Forsberg och Wengström (2009) redogör för hur "den vetenskapliga tidskriftsartikeln kännetecknas av primärpublicering av originalarbete och tillgänglighet, av en tillförlitlig och enhetlig presentation samt kritisk granskning utförd av experter inom forskningsområdet" (s. 69).

Detta betyder att "den vetenskapliga tidskriftsartikeln kännetecknas av primärpublicering av originalarbete och tillgänglighet, av en tillförlitlig och enhetlig presentation samt kritisk granskning utförd av experter inom forskningsområdet" (Forsberg & Wengström, 2008, s. 69), men inte att ...

Sammanfattningsvis ger det en bild av att "den vetenskapliga tidskriftsartikeln kännetecknas av primärpublicering av originalarbete och tillgänglighet, av en tillförlitlig och enhetlig presentation samt kritisk granskning utförd av experter inom forskningsområdet" (Forsberg & Wengström, 2008, s. 69).

3.2 BLOCKCITAT

Citat längre än 40 ord separeras från den övriga texten och kallas för blockcitat. Det behövs inga citationstecken men minska stilstorleken och/eller radavståndet, samt dra in texten 1,3 cm från vänstermarginalen.

En definition av evidens:

Den vetenskapliga medicinska modellen har blivit dominerande i debatten om hur evidens ska definieras. Enligt denna modell definieras evidens bäst med hjälp av vetenskapliga metoder som prioriterar kvantitativ och objektiv kunskapssökning. Att tillämpa en vetenskaplig evidensmodell innebär att söka efter specifika interventioner som leder till specifika resultat, utan hänsyn till påverkande eller kontextberoende faktorer som socioekonomisk status, uppfattningar och övertygelser eller en stödjande omgivning. (Naidoo & Wills, 2007, s. 97)

Därmed är evidens ...

3.3 CITAT MED UTESLUTEN TEXT

Använd tre punkter med mellanslag på bägge sidor (...) för att markera att text uteslutits från citatet. Inled endast i undantagsfall ett citat med tre punkter. För markera att text uteslutits mellan två meningar används fyra punkter (....).

"Den vetenskapliga medicinska modellen har blivit dominerande i debatten om hur evidens ska definieras Att tillämpa en vetenskaplig evidensmodell innebär att söka efter specifika interventioner ... " (Naidoo & Wills, 2007, s. 97).

3.4 CITERA ELEKTRONISKA DOKUMENT UTAN SIDNUMMER

För att citera elektronisk text utan sidnummer kan kapitel/rubrik samt stycke anges. Motsvarande engelsk förkortning för stycke är para. (para = paragraph).

(Finnberg, u.å., Allmänt, stycke 2) = Andra stycket under rubriken Allmänt.

För att citera ett filmklipp anges tidpunkten för citatet.

3.5 STAVFEL

När det finns stavfel i verket som citeras så inkluderas det i citatet. Lägg in ordet *sic* (kursiverat) inom klammer efter stavfelet för att markera att det står så i originalverket.

Eriksson (2005) visade i sin studie att "taktil massage har en lugnande effekt [*sic*] på dementa" (s. 16).

... vilket visar att "taktil massage har en lugnande effekt [*sic*] på dementa" (Eriksson, 2005, s. 16).

3.6 FÖRFATTNINGSSAMLINGAR

Vid citering av lagar anges paragraf istället för sidnummer. Lägg även till kapitel om det finns. Om ett vedertaget författningsnamn finns skrivs det ut i sin helhet vid första referensen i texten.

... fastslår Hälso- och sjukvårdslagen (HSL, SFS 1982:763) att "kommunen skall planera sin hälso- och sjukvård med utgångspunkt i befolkningens behov av sådan vård" (20 §).

... fastslås att "kommunen skall planera sin hälso- och sjukvård med utgångspunkt i befolkningens behov av sådan vård" (Hälso- och sjukvårdslagen [HSL], SFS 1982:763, 20 §).

Om det finns en förkortning används den i resten av texten.

HSL (SFS 1982:763) säger tydligt att "inom hälso- och sjukvård skall kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras" (31 §).

Det står också tydligt att "inom hälso- och sjukvård skall kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras" (HSL, SFS 1982:763, 31 §).

3.7 SEKUNDÄRKÄLLOR

Undvik så långt det är möjligt att använda sekundära källor. Använd sekundära källor till exempel när originalverket är äldre/svårtillgängligt eller inte finns på varken svenska eller engelska.

I referenslistan anges endast sekundärkällan. I löpande text anges både primär- och sekundärkällan i referensen.

I Moberg (2007) finns ett citat av Nightingale (1869). Om du inte har läst originalverket av Nightingale från 1869 men ändå vill använda citatet skriver du som i nedanstående exempel i löpande texten. I referenslistan anges alltid den text du läst dvs. sekundärkällan, i det här fallet Mobergs bok.

Nightingale (1869, citerad i Moberg, 2007) menade att "it is always cheaper to pay labour its full value. Labour underpaid is always more expensive" (s. 16).

... menas att "it is always cheaper to pay labour its full value. Labour underpaid is always more expensive" (Nightingale, 1869, citerad i Moberg, 2007, s. 16).

3.8 PERSONLIG KOMMUNIKATION

När man vill citera personlig kommunikation (t.ex. intervjuer, brev, e-post, anteckningar eller telefonsamtal) är det lämpligt att be om tillstånd från den som givit upphov till citatet. Personlig kommunikation anges endast i löpande texten och inte i referenslistan.

... men enligt sjuksköterskan A. Andersson (personlig kommunikation, 23 april 2011) är "antalet deltagare för litet för att man ska kunna dra några slutsatser".

... därmed är "antalet deltagare för litet för att man ska kunna dra några slutsatser" (A. Andersson, personlig kommunikation, 23 april 2011).

4 REFERENSLISTA

I referenslistan återfinns alla verk som angetts i löpande texten. Referenslistan ska ge all den information som behövs för att kunna hitta källorna till varje referens.

Beroende på vilket sorts verk som ska refereras inkluderas olika uppgifter. För böcker är det författare, utgivningsår, titel, förlagsort och förlag. Dessa uppgifter finns på bokens titelsida. Ett enklare sätt att hitta informationen är att söka fram boken i den nationella bibliotekskatalogen [LIBRIS](#). Från bokens post finns en länk till hur bokens referens anges enligt APA-systemet. När det gäller artiklar finns det i många databaser, t.ex. EBSCO-databaserna, länkar från artikelposterna till angivelser hur artikelreferensen anges enligt APA-systemet. **Tänk dock på att alltid kontrollera att det stämmer med hur referenser anges enligt denna guide för referenshantering.**

När en referens innehåller en webbadress är det viktigt att den återges korrekt. Det är praktiskt att kopiera hela webbadressen och klistra in i det aktuella dokumentet. Webbadressen ska dock inte vara understruken eller blåmarkerad. Om webbadressen är för lång kan den delas vid ett lämpligt ställe, företrädesvis före ett snedstreck eller en punkt.

Observera att personlig kommunikation inte anges i referenslistan utan endast i löpande texten. Samma sak om det i löpande texten refereras till en webbsida i största allmänhet. Då skrivs webbadressen endast i löpande texten och inte i referenslistan.

Notera att kapitel 4 gäller för både tryckta och elektroniska källor.

4.1 REFERENSERNAS PLACERING

Lista referenserna alfabetiskt efter efternamnet på den författare som anges först i verket.

Alvarsson, O., kommer före Bonde, J.

Lind, V., kommer före Lindstrand, A.

När det finns flera verk av samma författare listas det äldsta verket först.

Cullberg, J. (2001).

Cullberg, J. (2003).

Polit, D. F., & Beck, C. T. (2001)

Polit, D. F., & Beck, C. T. (2010)

Socialstyrelsen. (2006).

Socialstyrelsen. (2009).

Verk av samma författare med samma utgivningsår ordnas alfabetiskt efter titeln⁴, undantaget är om verken ingår i en serie, då ska de inte ordnas alfabetiskt utan i serieordning. Referenserna särskiljs

⁴ Räkna inte med artiklarna *the, a/an, den/det, en/ett* när dessa står först i titeln.

genom att lägga på suffixen a, b, c, och så vidare efter årtalet. Suffixen ska även finnas i löpande texten.

Segesten, K. (1997a). *“The dream team”*: Bemanning och arbetsmodeller på vårdavdelning.

Segesten, K. (1997b). *Vårdforskarens ordbok: Uppslagsord på engelska och svenska*.

Referenser med en författare kommer före referenser där samma författare står först i en författargrupp oavsett vilket år verken är utgivna. När två referenser med flera författare har samma författare angiven först tittar man på den andra författaren och listar referenserna alfabetiskt efter den andre författaren. Om både den första och den andra författaren är densamma tittar man på den tredje författaren etc.

Cullberg, J. (2009).

Cullberg, J., Levander, S., & Mattsson, M. (2005).

Cullberg, J., Sandell, R., Schubert, J., & Werbart, A. (2009).

Flera referenser av olika författare med samma efternamn ordnas alfabetiskt efter första initialen.

Svedberg, B. (2003).

Svedberg, L. (2007).

4.2 VERSALER

Alla verks titlar har stor begynnelsebokstav på första ordet i huvudtiteln och undertiteln. Ett verk kan vara en artikel, bok, författningssamling etc.

Kirurgiska sjukdomar: Patofysiologi, behandling, specifik omvårdnad

Undantaget är tidskrifter som även har stor bokstav på alla betydelsebärande ord i titeln.

Journal of Advanced Nursing

4.3 FÖRFATTARE

När ett verk har flera författare ska de i en referens stå i samma ordning som de anges i verket.

4.3.1 Ett verk av en författare

Ange författarens efternamn följt av initial(er), samt verkets utgivningsår inom parantes.

Björvell, C. (2001).

4.3.2 Ett verk av två - sju författare

Ange samtliga författares efternamn och initialer, samt verkets utgivningsår inom parantes. Lägg in & före den sista författaren.

Burnard, P., & Gill, P. (2008).

Majerovitz, S., Mollott, R., & Rudder, C. (2009).

4.3.3 Ett verk av åtta eller fler författare

Ange de första sex författarnas efternamn och initialer, lägg därefter in tre punkter följt av den sista författaren. Därefter årtal inom parantes.

Salas, S. S., Huynh, T. K., Giorgi, R. R., Deville, J. L., Bollini, G. G., Curvale, G. G., ... Duffaud, F. F. (2011).

4.3.4 Organisationer, myndigheter etc. som författare

Skriv ut hela namnet, följt av året inom parentes.

Förenta nationerna. (2011).

4.3.5 Ingen författare eller anonym författare

När det inte tydligt framgår av ett verk vem som är författaren ska den organisation, myndighet, universitet/högskola, institution eller företag som ligger bakom verket anges som författare. Se [4.3.4 Organisationer, myndigheter etc. som författare](#). Om det inte finns någon bakomliggande grupp anges titeln. För artiklar ur ordböcker/ uppslagsverk/encyklopedier använd alltid rubriktiteln när det inte finns en person som författare.

Tidskriftsartiklar eller text från webbsida.

Att arbeta med dementa (2007).

Artiklar ur ordböcker/ uppslagsverk/encyklopedier.

Lanoxin®. (2010).

Titlar på tidskrifter, böcker, broschyrer och rapporter kursiveras.

Omvårdnad idag (2009).

I de fall då författaren anges som Anonym är det också detta som anges i referensen.

Anonym. (2009).

För böcker som inte har författare men redaktör se [4.5.2 Bok med redaktör](#) och för författningssamlingar se [4.10 Författningssamlingar](#).

4.3.6 Namnvarianter

Författare kan ha olika varianter av förnamn och efternamn. Skriv enligt högra spalten i referenslistan.

Flera förnamn	
Cheryl Tatano Beck	Beck, C. T.
Denise F. Polit	Polit, D. F.
Förnamn med bindestreck	
Anna-Karin Waldermarson	Waldermarson, A.-K.
Dubbelefternamn	
Ewa Pilhammar Andersson	Pilhammar Andersson, E.
Bettina Stenbock-Hult	Stenbock-Hult, B.

Efternamn med prefix	
Britt af Klintberg	af Klintberg, B.
Linda de Raeve	de Raeve, L.
David H. McDougal	McDougal, D. H.
Iréne von Post	von Post, I.
Efternamn med suffix	
Glenn Steele, Jr.	Steele, G., Jr.

4.4 UTGIVNINGÅR

Ange verkets utgivningsår efter författarens efternamn och initial(er).

Lindholm, C. (2003).

När det inte finns ett utgivningsår angivet i verket anges för svenska verk utan år (u.å.) och för engelska verk no date given (n.d.).

Björn, L. O., & Sonesson, B. (u.å.).

Doyle, D. (n.d.).

Om verket är godkänt för publicering och är under utgivning anges in press.

Berg, D., & Dahl, C. (in press).

4.5 BÖCKER

I regel finns uppgifterna som behövs för att göra en bokreferens på bokens titelsida. Det går även att söka upp boken ifråga i den nationella bibliotekskatalogen [LIBRIS](#) för att få uppgifterna. Men när referensen gäller ett kapitel med en enskild författare med antingen en redaktör eller i ett samlingsverk, måste man även titta på det enskilda kapitlet.

4.5.1 Bok med författare

Uppgifterna som behövs för att göra en referens på en bok är: författare, utgivningsår, titel, förlagsort och förlag.

Tryckt bok

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel*. Förlagsort: Förlag.

Skolin, I. (2010). *Näringslära för sjuksköterskor: Teori och praktik*. Stockholm: Norstedts.

Bok, fritt tillgänglig på nätet

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel*. Förlagsort: Förlag. Från <http://www.xxxx.xx>

Svensk sjuksköterskeförening. (2005). *Strategi för kvalitetsutveckling av omvårdnad*. Stockholm: Svensk sjuksköterskeförening. Från <http://www.swenurse.se/Documents/Publikationer%20pdf-filer/Strategif%c3%b6r kvalitetsutvecklingavomv%c3%a5rdnad.pdf>

4.5.2 Bok med redaktör

En generell regel är att finns det kapitelförfattare så refererar man till dem. När ett verk med redaktör inte har enskilda kapitelförfattare anges redaktören. Referera till redaktören när det hänvisas till ett verk i största allmänhet även om det finns enskilda kapitelförfattare.

Bokreferenser med redaktör följer samma regler som bokreferenser med författare, förutom att man lägger till (Red.) på svenska verk med redaktör(er) och (Ed.) på engelska verk med en redaktör och (Eds.) på verk med flera redaktörer. För verk med en omfattande redaktion är det tillåtet att skriva huvudredaktörens efternamn och initial följt av et al.

Svensk bok med redaktör

Redaktör, A. (Red.). (år). *Titel: Undertitel*. Förlagsort: Förlag.

Lenquist, S. (Red.). (2007). *Traumatologi*. Stockholm: Liber.

Engelsk bok med en redaktör

Redaktör, A. (Ed.). (år). *Titel: Undertitel*. Förlagsort: Förlag.

Wallace, B. C. (Ed.). (2008). *Toward equity in health*. New York, NY: McGraw-Hill.

Engelsk bok med flera redaktörer

Redaktör, A., & Redaktör, B. (Eds.). (år). *Titel: Undertitel*. Förlagsort: Förlag.

Cullum, N., Ciliska, D., Haynes, R. B., & Marks, S. (Eds.). (2008). *Evidence-based Nursing: An introduction*. Oxford: Blackwell.

4.5.3 Kapitel i bok med redaktör

När det finns kapitelförfattare i en bok med redaktör hänvisas det alltid till kapitelförfattaren i referenslistan såväl som i löpande text. Kapiteltiteln följs av ett I och sedan redaktörens namn med initialen först. Om det finns hänvisningar till flera kapitel ur samma bok blir det en referens för varje kapitel.

Kapitel i svensk bok med redaktör

Kapitelförfattare, A. (år). Kapitelhuvudtitel: undertitel. I A. Redaktör (Red.), *Bokhuvudtitel: Undertitel* (s. x-x). Förlagsort: Förlag.

Eva Lidén har skrivit ett kapitel i en bok som har Anna Ehrenberg och Lars Wallin som redaktörer:

Lidén, E. (2009). Omvårdnadens institutionella inramning. I A. Ehrenberg & L. Wallin (Red.), *Omvårdnadens grunder: Ansvar och utveckling* (s. 147-179). Lund: Studentlitteratur.

Anna Karin Edberg har skrivit ett kapitel i en bok hon själv är redaktör för:

Edberg, A.-K. (2009). Minnessvårigheter och förvirringstillstånd. I A.-K. Edberg & H. Wijk (Red.), *Omvårdnadens grunder: Hälsa och ohälsa* (s. 749-791). Lund: Studentlitteratur.

Kapitel i en engelsk bok med redaktör följer samma regler med skillnaden att (Red.) byts ut mot (Ed.) eller (Eds.), I blir In, och s. blir pp.

Kapitel i engelsk bok med redaktör

Kapitelförfattare, A. (år). Kapitelhuvudtitel: undertitel. In B. Redaktör (Ed.), *Bokhuvudtitel: Undertitel* (pp. x-x). Förlagsort: Förlag.

Richard M. Keller och Joe P. King har skrivit ett kapitel med Barbara C. Wallace som redaktör.

Keller, R. M., & King, J. P. (2008). Health disparities and people with disabilities. In B. C. Wallace (Ed.), *Toward equity in health* (pp. 447-460). New York, NY: McGraw-Hill.

I referenser till ett kapitel i en engelsk bok med flera redaktörer gäller (Eds.).

4.5.4 Kapitel i samlingsverk

Böcker som består av kapitel skrivna av enskilda författare och inte har någon redaktör kallas för samlingsverk. Om du hänvisar till flera kapitel ur samma samlingsverk får du göra en referens för varje kapitel.

Kapitel i svenskt samlingsverk

Kapitelförfattare, A. (år). Kapitelhuvudtitel: undertitel. I *Bokhuvudtitel: Undertitel* (s. x-x). Förlagsort: Förlag.

Hjern, A. (2009). Barns hälsa. I *Folkhälsorapport 2009* (s. 41-68). Stockholm: Socialstyrelsen.

I referenser till ett kapitel i ett engelskt samlingsverk gäller In istället för I och pp. istället för s.

4.5.5 Bok med ny eller reviderad upplaga

Om boken har en ny eller reviderad upplaga ska det anges i referensen.

Svensk bok med ny eller reviderad upplaga

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* (x. uppl.). Förlagsort: Förlag.

Trost, J., & Hultåker, O. (2007). *Enkätboken* (3. rev. och utök. uppl.). Lund: Studentlitteratur.

von Döbeln, U. (2007). Metabola sjukdomar. I T. Lindberg & H. Lagercrantz (Red.), *Barnmedicin* (3. uppl., s. 466-476). Lund: Studentlitteratur.

Willman, A., Stoltz, P., & Bahtsevani, C. (2011). *Evidensbaserad omvårdnad: En bro mellan forskning och klinisk verksamhet* (3. uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Kapitel i svensk bok med redaktör och ny eller reviderad upplaga

Kapitelförfattare, A. (år). Kapitelhuvudtitel: undertitel. I B. Redaktör (Red.), *Bokhuvudtitel: Undertitel* (x. uppl., s. x-x). Förlagsort: Förlag.

Henningsson, R. (2009). Anestesi. I P. Norlén & E. Lindström (Red.), *Farmakologi* (2. uppl., s. 102-114). Stockholm: Liber.

Engelsk bok med ny eller reviderad upplaga

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* (xth ed.). Förlagsort: Förlag.

Rice, R. (2001). *Home care nursing practice: Concepts and application* (3rd ed.). St. Louis, MO: Mosby.

Observera att engelskans andra och tredje upplaga skrivs enligt följande: (2nd ed.), (3rd ed.).

4.5.6 Bok i översättning

Bok på svenska översatt från annat språk

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* (A. Översättare, övers.). Förlagsort: Förlag. (Originalarbete publicerat årtal)

Schefter, K. (2006). *Med mod och hjärta: En sjuksköterska i Afghanistan* (K. Fredholm Bernhoff & B. Fredholm, övers.). Malmö: Bra böcker. (Originalarbete publicerat 2002)

I löpande texten anges både originalpubliceringsåret och översättningens publiceringsår.

(Schefter, 2002/2006).

Bok på engelska översatt från annat språk

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* (A. Översättare, Trans.). Förlagsort: Förlag. (Original work published årtal)

Gauchet, M., & Swain, G. (1999). *Madness and democracy: The Modern psychiatric universe* (C. Porter, Trans.). Princeton, NY: Princeton Univ. Press. (Original work published 1980)

I löpande texten anges både originalpubliceringsåret och översättningens publiceringsår.

(Gauchet & Swain, 1980/1999).

4.5.7 Ljudbok

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* [Ljudupptagning]. Förlagsort: Förlag

Feldt, F. (2012). *Felicia försvann* [Ljudupptagning]. Stockholm: Storyside.

4.6 AVHANDLINGAR

För engelska verk skriv Doctoral dissertation istället för Doktorsavhandling och Licentiate dissertation istället för Licentiatavhandling.

4.6.1 Tryckt avhandling

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* (Xavhandling, Universitet, Institution).

Andersson, J. E. (2005). *Rum för äldre: Om arkitektur för äldre med demens eller somatisk sjukdom* (Licentiatavhandling, Kungliga Tekniska Högskolan, Skolan för arkitektur och samhällsbyggnad).

Mårtenson, E. (2009). *Information exchange in paediatric care* (Doctoral dissertation, Linköping University, Department of Medical and Health Sciences).

Rehn, H. (2008). *Framväxten av sjuksköterskan som omvårdnadsexpert: Meningsskapande om vård under 1900-talet* (Doktorsavhandling, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen).

4.6.2 Avhandling hämtad från nätet

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* (Xavhandling, Universitet, Institution). Från <http://www.xxxx.xx>

Rehn, H. (2008). *Framväxten av sjuksköterskan som omvårdnadsexpert: Meningsskapande om vård under 1900-talet* (Doktorsavhandling, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen). Från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-8251>

4.7 UPPSATSER/EXAMENSARBETEN

En uppsats kan beskrivas på olika sätt. Den kan beskrivas som exempelvis, C-uppsats, examensarbete, enskilt arbete inom x. Skriv det som anges på verket.

4.7.1 Tryckt uppsats/examensarbete

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* (X-uppsats/ Examensarbete, Universitet, Institution).

Andersson, C., & Berglund, L. (2010). *Sjuksköterskans upplevelser av och attityder till att vårda patienter med HIV/AIDS* (Examensarbete, Mittuniversitetet, Institutionen för hälsovetenskap).

4.7.2 Uppsats/Examensarbete hämtad från nätet

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* (X-uppsats/Examensarbete, Universitet, Institution). Från <http://www.xxxx.xx>

Andersson, C., & Berglund, L. (2010). *Sjuksköterskans upplevelser av och attityder till att vårda patienter med HIV/AIDS* (Examensarbete, Mittuniversitetet, Institutionen för hälsovetenskap). Från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:miun:diva-11417>

Bitar, P. (2011). *Omvårdnadsmiljön på två somatiska vårdavdelningar i Bangkok, Thailand: En observationsstudie* (Examensarbete, Röda Korsets Högskola). Från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:rkh:diva-214>

4.8 RAPPORTER

4.8.1 Tryckt rapport

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* (Serienamn, nr x). Förlagsort: Förlag.

Statens beredning för medicinsk utvärdering. (2010). *Triage och flödesprocesser på akutmottagningen: En systematisk litteraturöversikt* (SBU-rapport, nr 197). Stockholm: Statens beredning för medicinsk utvärdering.

Gyllensvärd, H. (2009). *Fallolyckor bland äldre: En samhällsekonomisk analys och effektiva preventionsåtgärder* (Statens folkhälsoinstitut, nr R 2009:01). Östersund: Statens folkhälsoinstitut.

4.8.2 Rapport hämtad från nätet

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* (Serienamn, nr x). Förlagsort: Förlag. Från <http://www.xxxx.xx>

Sadurskis, A. (2010). *Sjuksköterskors specialistutbildning* (Högskoleverkets rapportserie, nr 2010:5 R) Stockholm: Högskoleverket. Från <http://www.hsv.se/download/18.7b9d013127a9e59c048000232/1005R-sjukskoterskor-specialistutbild.pdf>

Statens folkhälsoinstitut. (2012). *Alkohol- och narkotikaförebyggande insatser i arbetslivet: Lokalt arbete mot alkohol och narkotika*. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut. Från <http://www.fhi.se/PageFiles/16765/Alkohol-och-narkotikaforebyggande-insatser-i-arbetslivet.pdf>

4.9 BETÄNKANDEN/RAPPORTER FRÅN STATLIGA UTREDNINGAR

En kommittés betänkanden publiceras i serien Statens offentliga utredningar (SOU) medan departementsrapporter publiceras i Departementsserien (Ds).

4.9.1 Tryckt betänkande/rapport

Serienamn år:nr. *Huvudtitel: Undertitel*. Förlagsort: Förlag.

SOU 2010:70. *Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Ds 2010:36. *En översyn av regelverket för sprutor och kanyler*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

4.9.2 Betänkande/rapport hämtad från nätet

Serienamn år:nr. *Huvudtitel: Undertitel*. Förlagsort: Förlag. Från <http://www.xxxx.xx>

SOU 2010:70. *Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer. Från <http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/40/40/1661c6c4.pdf>

Ds 2010:36. *En översyn av regelverket för sprutor och kanyler*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer. Från <http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/46/64/da10e7c4.pdf>

4.10 FÖRFATTNINGSSAMLINGAR

Oavsett om du har tillgång till författningen i tryckt eller elektronisk form, skriver du på samma sätt. Beteckning för författningssamling år:nr. *Titel: Undertitel*. Ort: Departement/Myndighet.

SFS 1982:763. *Hälso- och sjukvårdslag*. Stockholm: Socialdepartementet.

SOSFS 2008:18. *Psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård*. Stockholm: Socialstyrelsen.

4.11 EU-LAGSTIFTNING

4.11.1 EU-lagstiftning hämtad från sida på nätet som inte förändras

Beteckning. *Titel: Undertitel*. Förlagsort: Förlag. Från <http://www.xxxx.xx>

2013/196/EU. *Kommissionens genomförandebeslut av den 24 april 2013 om ändring av genomförandebeslut 2012/715/EU om upprättande av en förteckning över tredjeländer med ett regelverk som är tillämpligt på aktiva substanser för humanläkemedel och den verksamhet för övervakning och kontroll av efterlevnaden av regelverket som säkerställer en skyddsnivå för folkhälsan som är likvärdig med unionens: Text av betydelse för EES*. Bryssel: Europeiska Unionen. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:113:0022:0023:SV:PDF>

4.12 BROSCHYRER

4.12.1 Tryckt broschyr

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* [Broschyr]. Förlagsort: Förlag.

Gyncancerföreningarnas nationella samarbetsorganisation. (2007). *2 sätt att skydda sig: En broschyr om cellförändringar och livmoderhalscancer* [Broschyr]. Stockholm: Gynsam i samarbete med GlaxoSmithKline.

4.12.2 Broschyr hämtad från nätet

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel* [Broschyr]. Förlagsort: Förlag. Från <http://www.xxxx.xx>

Socialstyrelsen. (2012). *Så här implementeras de nationella riktlinjerna för sjukdomsförebyggande metoder: några röster om exemplet Skåne* [Broschyr]. Stockholm: Socialstyrelsen. Från <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19756/2012-11-29.pdf>

4.13 VETENSKAPLIG ARTIKEL

En referens till en vetenskaplig artikel består förutom författare, utgivningsår och artikeltitel av ett antal andra uppgifter:

Tidskriftstitel: Tidskriften som artikeln är publicerad i. Kursivera alltid tidskriftstiteln.

Exempel: *Journal of Clinical Nursing*.

Volym: Volymnumret är oftast detsamma som årgången. Volym 1 = årgång 1. En del tidskrifter väljer dock att indela sin utgivning per halvår eller kvartal. Det betyder att ett år kan ha två eller fyra volymer. Kursivera alltid volymnumret.

Nr: Tidskriftsnumret.

Sidor: Ange artikelns första och sista sida. För artiklar med artikelnummer, ange den sidnumrering som syns då du öppnar artikeln.

Doi-nr: Om tidskriftsartikeln har ett doi-nr ska det anges. Doi står för digital object identifier och är ett unikt digitalt identifikationsnummer. Alla tidskriftsartiklar har inte ett doi-nr men det blir vanligare ju nyare artikeln är. Placeringen av doi-nr är vanligtvis på artikelns förstasida. Annars kan det stå i referensposten i databasen där artikeln hämtades eller i referensposten på tidskriftens hemsida. På webbsidan <http://www.crossref.org/> är det möjligt att skriva in doi-numret och få fram artikelreferensen på tidskriftens hemsida. För mer information gå till <http://www.doi.org/>

Webbaddress: Om tidskriftsartikeln saknar doi-nr och är hämtad direkt från tidskriftens hemsida anges den exakta webbadressen.

Lista referenserna alfabetiskt efter efternamnet på den författare som anges först i verket.

4.13.1 Vetenskaplig artikel med doi-nr

Författare, A. (år). Artikeltitel: Undertitel. *Tidskriftstitel*, volym(nr), s-s. doi:xxxxxx

Roxberg, A., Eriksson, K., Rehnsfeldt, A., & Fridlund, B. (2008). The meaning of consolation as experienced by nurses in a home-care setting. *Journal of Clinical Nursing*, 17(8), 1079-1087. doi:10.1111/j.1365-2702.2007.02127.x

Moore, Z. E. H., & Cowman, S. (2013). Wound cleansing for pressure ulcers (Review). *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (3). doi: 10.1002/14651858.CD004983.pub3

4.13.2 Vetenskaplig artikel utan doi-nr fritt tillgänglig på nätet

Författare, A. (år). Artikeltitel: Undertitel. *Tidskriftstitel*, volym(nr), s-s. Från <http://www.xxxx.xx>

Mion, L. C. (2003). Care provision for older adults: Who will provide? *The Online Journal of Issues in Nursing*, 8(2). Från <http://www.nursingworld.org/MainMenuCategories/ANAMarketplace/ANAPeriodicals/OJIN/TableofContents/Volume82003/No2May2003/CareProvisionforOlderAdults.html>

(Observera att exempelartikeln saknar sidnummer.)

4.13.3 Vetenskaplig artikel utan doi-nr, tryckt

Författare, A. (år). Artikelstitel: Undertitel. *Tidskriftstitel*, volym(nr), s-s.

Wilding, P. M. (2008). Reflective practice: A learning tool for student nurses. *British Journal of Nursing*, 17(11), 720-724.

4.13.4 Vetenskaplig artikel, accepterad men inte publicerad

När det gäller en vetenskaplig artikel som blivit accepterad för publicering men där publiceringen ännu inte har skett, anges in press/under utgivning istället för utgivningsår.

Författare, A. (in press). Artikelstitel: Undertitel. *Tidskriftstitel*.

4.13.5 Vetenskaplig artikel med översatt titel

För att underlätta för läsaren kan det vara nödvändigt att översätta titeln på en artikel som ej är författad på engelska eller svenska. Översättningen placeras inom klamrar efter titeln.

Gagnon, C., Chouinard, M., Lavoie, M., & Champagne, F. (2010). Analyse du rôle de l'infirmière dans le suivi des personnes atteintes de maladies neuromusculaires [Nursing role in neuromuscular disorders]. *Canadian Journal of Neuroscience Nursing*, 32(4), 22-29.

4.14 DAGSTIDNINGSARTIKEL

Om en dagstidningsartikel är publicerad på sidor som inte är sammanhängande anges alla sidorna och de separeras med ett komma, till exempel: s. 4-5, 8.

För engelska dagstidningsartiklar skrivs månaden på engelska. Månad anges före dag i referenser till engelska dagstidningsartiklar, (2010, January 20). Dessutom används p. (en sida) eller pp. (flera sidor) istället för s.

4.14.1 Dagstidningsartikel hämtad från nätet

Ange alltid webbadressen till tidningens hemsida.

Författare, A. (år, dag månad). Artikelstitel: Undertitel. *Dagstidning*. Från <http://www.xxxx.xx>

Hristova, S. (2007, 4 augusti). Kidnappad av patriarkatet: Florence Nightingale var inte bara en självupppoffrande sjuksköterska. *Dagens Nyheter*. Från <http://www.dn.se/>

Lister, S. (2010, January 20). GlaxoSmithKline to share malaria research in hope of finding cure. *Times Online*. Från <http://www.timesonline.co.uk/>

4.14.2 Dagstidningsartikel hämtad från onlinedatabas

Dagstidningsartiklar som finns i databaser har inte alltid sidnummer angivna.

Författare, A. (år, dag månad). Artikelstitel: Undertitel. *Dagstidning*, s. x-x. Från xx.

Jern, R. (2015, 2 juli). Pristagare med mål för framtidens vård. *Katrineholms-kuriren*. Från Retriever Research.

4.14.3 Dagstidningsartikel, tryckt

Författare, A. (år, dag månad). Artikelstitel: Undertitel. *Dagstidning*, s. x-x.

Björklund, J. (2011, 24 maj). "Forskningen på patienter måste öka för vårdens skull". *Dagens Nyheter*, s. A4.

4.15 TIDNINGARTIKEL

Hit räknas också populärvetenskapliga tidskriftsartiklar. Ange utgivningsåret, samt om det finns dag och månad. Ange volym, nr och sidor om det finns. Om en tidningsartikel är publicerad på sidor som inte är sammanhängande anges alla sidorna och de separeras med ett komma, till exempel: 4-5, 8.

För engelska tidningsartiklar skrivs månaden på engelska och månaden kommer före dagen (2010, January 20).

4.15.1 Tidningsartikel hämtad från nätet

Ange alltid webbadressen till tidningens hemsida.

Författare, A. (år, dag månad). Artikeltitle: Undertitel. *Tidning, volym(nr), s-s*. Från <http://www.xxxx.xx>

Palmgren, G. (2010, 9 december). Psykiska sjukdomar kan ses i hjärnan. *Illustrerad Vetenskap*. Från <http://illvet.se/>

4.15.2 Tidningsartikel hämtad från onlinedatabas

Författare, A. (år, dag månad). Artikeltitle: Undertitel. *Tidning, volym(nr), s-s*. Från xx.

Snaprud, P. (2015, 18 juni). Elektrisk ström ersätter piller. *Forskning & Framsteg*, (6), 26-31. Från Retriever research.

4.15.3 Tidningsartikel, tryckt

Författare, A. (år, dag månad). Artikeltitle: Undertitel. *Tidskrift, volym(nr), s-s*.

Lindwall, M. (2008). Fysisk aktivitet och psykisk hälsa hos äldre. *Psykisk Hälsa*, (3), 19-25.

4.16 ARTIKLAR UR ORDBÖCKER, UPPSLAGSVERK, ENCYKLOPEDIER

När det inte finns en person som författare använd alltid rubriktitlen för artiklar ur ordböcker/ uppslagsverk/encyklopedier. För engelska verk skriv in istället för I framför ordbokens/ uppslagsverkets/encyklopedins title och ange p. (en sida) eller pp. (flera sidor) istället för s.

4.16.1 Artikel ur ordbok/ uppslagsverk/encyklopedi, tryckt

Författare, A. (år). Artikeltitle. I *Uppslagsverket* (Band x, s. x-x). Förlagsort: Förlag.

Hälsa (1992). I *Nationalencyklopedin* (Band 9, s. 252). Höganäs: Bra Böcker.

Jacobsson, U. (2011). Observationsstudie. I *Forskningens termer och begrepp: En ordbok* (s. 99-100). Lund: Studentlitteratur.

Powers, B. A., & Knapp, T. R. (2011). Emic/Etic. In *Dictionary of nursing theory and research* (4th ed., p. 52). New York, NY: Springer.

Primperan[®]. (2009). I *FASS: Förteckning över humanläkemedel: 2009* (s. 2059-2060). Stockholm: Läkemiddelsindustriföreningen.

4.16.2 Artikel ur ordbok/ uppslagsverk/encyklopedi, fritt tillgänglig på nätet

Artikelförfattare, A. (år). Artikeltitle. I *Uppslagsverkstitle*. Hämtad dag månad, årtal, från <http://www.xxxx.xx>

Primperan[®]. (2009). I *FASS.se*. Hämtad 18 januari, 2010, från http://www.fass.se/LIF/produktfakta/artikel_produk.jsp?NplID=19720825000020&DocTypeID=3

4.16.3 Artikel ur ordbok/uppslagsverk/encyklopedi, ej fritt tillgänglig på nätet

Artikelförfattare, A. (år). Artikelstitel. I *Uppslagsverket*. Hämtad dag månad, årtal, från <http://www.xxxx.xx>

Björn, L. O., & Sonesson, B. (u.å.). Kommunikation. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 13 januari, 2010, från <http://www.ne.se/>

Hälsa. (u.å.). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 13 januari, 2010, från <http://www.ne.se/>

4.17 TEXT FRÅN WEBBSIDA

Detta kapitel gäller endast text från en webbsida som inte har formen av en artikel, rapport etc.

4.17.1 Text från myndighets/organisations webbsida

Författare, A. (år). *Huvudtitel: Undertitel*. Hämtad dag månad, år, från organisation/myndighet, <http://www.xxxx.xx>

Finnberg, G. (u.å.). *Astma*. Hämtad 7 januari, 2014, från Vårdguiden, <http://www.vardguiden.se/Sjukdomar-och-rad/Omraden/Sjukdomar-och-besvar/Astma/>

Röda Korsets Högskola. (u.å.). *Om Röda Korsets Högskola*. Hämtad 9 juli, 2015, från Röda Korsets Högskola, <http://www.rkh.se/sv/om-oss/>

Statens folkhälsoinstitut. (u.å.). *Resultat av Skolbarns hälsovanor*. Hämtad 7 januari, 2013, från Statens folkhälsoinstitut, <http://www.fhi.se/Statistik-uppfoljning/Skolbarnshalsovanor/Rapporter1/>

4.17.2 Socialstyrelsens nyhetsbrev

Författare, A. (år, månad). *Huvudtitel: Undertitel*. Hämtad dag månad, år, från Socialstyrelsen, <http://www.xxxx.xx>

Socialstyrelsen. (2013, april). *Evidensbaserad praktik*. Hämtad 3 juni, 2013, från Socialstyrelsen, http://www.meint.se/me3/open/page.jsp?_function=init&versionid=175261

4.18 HEL WEBBSIDA

Om det i löpande texten refereras till en hel webbsida i största allmänhet skrivs webbadressen endast i löpande texten och inte i referenslistan.

Internationella programkontoret har en hemsida för de som är intresserade av internationellt utbyte (<http://www.programkontoret.se>).

4.19 SOCIALA MEDIER

Använd i första hand författarens riktiga namn, i andra hand användarnamnet som syns på skärmen. Som titel anges inläggets inledning (upp till 40 ord). Titeln skall inte kursiveras. Ange en så direkt och beständig länk som möjligt. Genom att klicka på postningsdatumet får du en arkivlänk.

4.19.1 Blogginlägg

Författare, A. (år, dag månad). Titel [Blogginlägg]. Från <http://www.xxxx.xx>

Jonhera, L. (2015, May 9). My words against ebola: humanity and courage. [Blog post]. Från <http://www.ifrc.org/en/news-and-media/blogs/my-words-against-ebola-humanity-and-courage-68599/>

4.19.2 Facebook, öppna sidor

Om sidan inte är fritt tillgänglig, referera till den på samma sätt som personlig kommunikation. Se [4.20 Personlig kommunikation](#).

Författare, A. (år, dag månad). Titel [Facebook-status]. Från <http://www.xxxx.xx>

Röda Korsets Högskola. (2015, 9 april). Svenska Röda Korset fyller 150 år och vi är förstas med och firar [Facebook-status]. Från <https://www.facebook.com/rodakorsetshogskola/photos/a.230887473641369.60148.209562375773879/906848316045278/?type=1>

4.19.3 Twitter

För Twitterposter skrivs både författarens riktiga namn och användarnamn. Om enbart användarnamnet är känt skrivs det utan hakparentes.

Författare, A.[Användarnamn]. (år, dag månad). Titel [Twitterpost]. Från <http://www.xxxx.xx>

Folkhälsomyndigheten.[Folkhalsomynd]. (2015, 2 juli). Bättre beredskap kan sänka dödligheten vid höga temperaturer [Twitterpost]. Från <https://twitter.com/Folkhalsomynd/status/616499665316544512>

4.20 PERSONLIG KOMMUNIKATION

Personlig kommunikation är inte allmänt tillgänglig och ska därför endast anges i löpande texten och inte i referenslistan. Personlig kommunikation kan till exempel vara intervjuer, brev, e-post, anteckningar och telefonsamtal.

4.21 AUDIOVISUELLA MEDIER

Med audiovisuella medier menas film, musik, tv-sändningar, kartor, konstverk och fotografier. För att använda fotografier krävs tillstånd, gärna skriftligt, från fotografen/upphovsrättsinnehavaren. Detta anges i bildtexten. Notera att ett fotografi inte behöver finnas med i referenslistan.

4.21.1 Filmklipp/podcast hämtad från nätet

Producent (årtal, månad). *Huvudtitel: Undertitel* [Audio/Video]. Från <http://www.xxxx.xx>

Karolinska Institutet. (2009, August). *Welcome to Karolinska Institutet* [Video]. Från <http://www.youtube.com/watch?v=mYusk06Hjhg>

4.21.2 TV-serie

Efternamn. A. (Producent). (År). *Serie*. TV-bolag ort: TV-bolag

Shore, D. (Producer). (2004). *House M.D.*. New York, NY: Fox Broadcasting.

År anger seriens första år. Det är inte fel att istället ange under vilka år en avslutad serie pågått, exempelvis: (2004-2012).

4.21.3 Avsnitt, TV-serie

Efternamn, A. (Författare), & Efternamn, B. (Regissör). (år). Titel. I C. Efternamn (Exekutiv producent), *Serie*. TV-bolag ort: TV-bolag.

Shore, D. (Writer), & Singer, B. (Director). (2004). Pilot. In D. Shore (Executive producer), *House M. D.*. New York, NY: Fox Broadcasting.

4.22 TABELLER OCH DIAGRAM

Tabeller och diagram behandlas som om de vore kapitel i en bok eller ett kapitel i en bok med redaktör. Fristående tabeller och diagram behandlas som ett enskilt verk.

4.22.1 Diagram

Upphovsman, A. (år). Titel: undertitel [Diagram]. I A. Redaktör/Författare, *Titel: Undertitel* (s. x-x). Förlagsort: Förlag.

Levander, S., Adler, H., Gefvert, O., & Tuninger, E. (2008). Figur 20.2 [Diagram]. I S. Levander, H. Adler, O. Gefvert & E. Tuninger, *Psykiatri. En orienterande översikt* (s. 234). Lund: Studentlitteratur.

Om titel saknas anges detta med [Utan titel].

Levander, S., Adler, H., Gefvert, O., & Tuninger, E. (2008). [Utan titel] [Diagram]. I S. Levander, H. Adler, O. Gefvert & E. Tuninger, *Psykiatri. En orienterande översikt* (s. 234). Lund: Studentlitteratur.

5 FÖRKORTNINGAR

a.a.	anfört arbete
ed.	edition
Ed. /Eds.	Editor/Editors
et al.	med flera
ibid. (ibidem)	på samma ställe
m.fl.	med flera
n.d.	no date given
p.	page
pp.	pages
Red.	redaktör/er
rev.	reviderad
s.	sida/ sidorna
sic	just så står det
uppl.	upplaga
u.o.	utan ort (ingen förlagsort eller tryckort)
u.å.	utan år (inget utgivningsår eller tryckår)

6 HJÄLPMEDEL

Ofta är det inte nödvändigt att skriva alla referenser från grunden. Det finns flera hjälpmedel som underlättar i referensskrivandet. Tänk på att alltid kontrollera referenser som genereras med hjälp av nedan presenterade hjälpmedel.

Microsoft Office Word 2007

Välj fliken Referenser och sedan alternativet *Infoga källhänvisning*. Du kan även infoga en automatisk litteraturförteckning som bygger på de källor som finns registrerade i dokumentet. Vissa uppgifter som t.ex. doi-nr, måste du själv lägga till i referenslistan men grunden i referensen kan genereras genom Word 2007.

LIBRIS

Via [LIBRIS](#) kan du få fram en färdig APA-referens. Sök upp titeln och klicka på alternativet *SKAPA REFERENS*. LIBRIS är framförallt användbar när du söker efter böcker och avhandlingar men även rapporter kan finnas registrerade i LIBRIS.

EBSCO

I EBSCOhost och EBSCO Discovery Service kan du enkelt ta fram en referens till en artikel genom att klicka på alternativet *Cite* i högermenyn (i artikelposten, inte sökresultatet).

Endnote Web

[Endnote Web](#) är ett referensverktyg som underlättar för sparandet och hanterandet av referenser.

7 EXEMPEL PÅ REFERENSLISTA

Denna referenslista är tänkt som ett stöd till referensskrivandet och innehåller exempel på hur du kan referera till olika typer av källor. Varje referens är försedd med en kortare förklaring inom [...].

Andersson, C., & Berglund, L. (2010). *Sjuksköterskans upplevelser av och attityder till att vårda patienter med HIV/AIDS* (Examensarbete, Mittuniversitetet, Institutionen för hälsovetenskap). Från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:miun:diva-11417> **[Examensarbete hämtad från nätet]**

Björvell, C. (2001). *Sjuksköterskans journalföring: en praktisk handbok*. (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur. **[Bok av en författare, ny upplaga]**

Cullum, N., Ciliska, D., Haynes, R.B., & Marks, S. (Eds.). (2008). *Evidence-based Nursing: An introduction*. Oxford: Blackwell. **[Engelsk bok med flera redaktörer]**

Ekstedt, M., & Dahlgren, A. (2015). Säker vård även i hemmet en framtida utmaning. *Läkartidningen*, 112(22), 1040-1041. **[Artikel med två författare]**

Feldt, F. (2012). *Felicia försvann* [Ljudupptagning]. Stockholm: Storyside. **[Ljudbok]**

Finnberg, G. (u.å.). *Astma*. Hämtad 7 januari, 2014, från Vårdguiden, <http://www.vardguiden.se/Sjukdomar-och-rad/Omraden/Sjukdomar-och-besvar/Astma/> **[Text från webbsida, utan år]**

Folkhälsomyndigheten.[Folkhälsomynd]. (2015, 2 juli). Bättre beredskap kan sänka dödligheten vid höga temperaturer [Twitterpost]. Från <https://twitter.com/Folkhalsomynd/status/616499665316544512> **[Twitterpost]**

Herdman, T. H. (Red.). (2013). *Omvårdnadsdiagnoser: definitioner och klassifikation 2012-2014* (J. Florin, övers.) (2. uppl.). Lund: Studentlitteratur. (Originalarbete publicerat 2012) **[Översatt bok med redaktör]**

Hjern, A. (2009). Barns hälsa. I *Folkhälsorapport 2009* (s. 41-68). Stockholm: Socialstyrelsen. **[Kapitel i samlingsverk]**

International Council of Nurses. (2014). *ICN:s etiska kod för sjuksköterskor* (Svensk sjuksköterskeförening, övers.). Stockholm: Svensk sjuksköterskeförening. (Originalarbetet publicerat 2012) Från http://www.swenurse.se/globalassets/publikationer/etik-publikationer/sjukskoterskornas.etiska.kod_2014.pdf **[Översatt bok med organisation som författare, fritt tillgänglig på nätet]**

Jerrhag, D. (u.å.). Hälsa. I *Nationalencyklopedin*. Hämtad 20 februari, 2012, från <http://www.ne.se> **[Artikel ur encyklopedi, utan år, ej fritt tillgänglig på nätet]**

Jonhera, L. (2015, May 9). My words against ebola: humanity and courage. [Blog post]. Från <http://www.ifrc.org/en/news-and-media/blogs/my-words-against-ebola-humanity-and-courage-68599/> **[Blogginlägg]**

Karolinska Institutet. (2009, August). *Welcome to Karolinska Institutet* [Video]. Från <http://www.youtube.com/watch?v=mYusk06Hjhg> **[Filmklipp hämtad från nätet]**

Klandorf, H. P., & Stark, S. D. (2014). Diabetes mellitus. In *Magill's Medical Guide* (Online Edition). Hämtad 12 juli, 2015 från Research starters, EBSCOhost. **[Artikel ur uppslagsbok, ej fritt tillgänglig. EBSCO Research starter]**

Lundman, B., & Hällgren Granheim, U. (2012). Kvalitativ innehållsanalys. I M. Granskär & B. Höglund-Nielsen (Red.). *Tillämpad kvalitativ forskning inom hälso- och sjukvård* (s. 187-201). Lund: Studentlitteratur. **[Kapitel i bok med redaktör]**

Moore, Z. E. H., & Cowman, S. (2013). Wound cleansing for pressure ulcers (Review). *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (3). doi: 10.1002/14651858.CD004983.pub3 **[Artikel från Cochrane]**

Rehn, H. (2008). *Framväxten av sjuksköterskan som omvårdnadsexpert: Meningsskapande om vård under 1900-talet*. Doktorsavhandling, Stockholms universitet, Pedagogiska institutionen. **[Tryckt avhandling]**

Roxberg, Å., Eriksson, K., Rehnsfeldt, A., & Fridlund, B. (2008). The meaning of consolation as experienced by nurses in a home-care setting. *Journal of Clinical Nursing*, 17(8), 1079-1087. doi:10.1111/j.1365-2702.2007.02127.x **[Artikel av flera författare med doi-nr]**

Röda Korsets Högskola. (2015, 9 april). Svenska Röda Korset fyller 150 år och vi är förstas med och firar [Facebook-status]. Från <https://www.facebook.com/rodakorsetshogskola/photos/a.230887473641369.60148.209562375773879/906848316045278/?type=1> **[Statusuppdatering på öppen Facebook-sida]**

Sadurskis, A. (2010). *Sjuksköterskors specialistutbildning - vilket slags examen?* (Högskoleverkets rapportserie, nr 2010:5 R). Stockholm: Högskoleverket. Från <http://www.hsv.se/download/18.7b9d013127a9e59c048000232/1005R-sjukskoterskor-specialistutbild.pdf> **[Rapport hämtad från nätet]**

Scheffer, K. (2006). *Med mod och hjärta: En sjuksköterska i Afghanistan*. (K. Fredholm Bernhoff & B. Fredholm, övers.). Malmö: Bra böcker. (Originalarbete publicerat 2002) **[Bok på svenska översatt från annat språk]**

Schub, T., & Mennella, H. (2015). Pain Assessment in Children. Hämtad 15 juli, 2015, från Cinahl Complete. **[Cinahl evidence-based care sheet]**

SFS 1982:763. *Hälso- och sjukvårdslag*. Stockholm: Socialdepartementet. **[Författningssamling]**

Shore, D. (Writer), & Singer, B. (Director). (2004). Pilot. In D. Shore (Executive producer), *House M. D.*. New York, NY: Fox Broadcasting. **[Avsnitt, TV-serie]**

Snaprud, P. (2015, 18 juni). Elektrisk ström ersätter piller. *Forskning & Framsteg*, (6), 26-31. Från Retriever research. **[Tidningsartikel hämtad från onlinedatabas]**

SOU 2010:70 *Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter*. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer. Från <http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/40/40/1661c6c4.pdf> **[Betänkande hämtad från nätet]**

Statens folkhälsoinstitut. (2012). *Alkohol- och narkotikaförebyggandeinsatser i arbetslivet: Lokalt arbete mot alkohol och narkotika*. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut. Från <http://www.fhi.se/PageFiles/16765/Alkohol-och-narkotikaforebyggande-insatser-i-arbetslivet.pdf> **[Rapport hämtad från nätet med organisation som författare]**